

EDINOST

Izšla — izvenredni dodatki — vsak dan jutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20. — Nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Ne frankirana pisma: ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik: Stefan Gočina. — Lastnik konsorcijski listi Edinosti. — Tisk: tiskarna Edinost. — Naročnina: znaša na mesec 1.50, pol leta 6.00, a v celotno leto 12.00. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širskosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 stotink, osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 1.00, oglasi denarnih zavodov mm po 1.20. — Mali oglasi po 20 stotink, beseda, najmanj pa 1.20. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, 1. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Socijalisti in dalmatinsko vprašanje

Pod tem naslovom smo priobčili v izdanku št. 14. t. m. članek, ki je zaviral propagando za neodvisno Dalmacijo. Kot poseben propagator je bil označen profesor Urbanaz iz Koprca. Tamam piše sedaj:

Števanje gospodine uredništva!

U vašem c. listu od 14. t. m. imamo sam priključek, da čitam uvodno članko o »dalmatinskem vprašanju« neke stvari, koje baš ne odgovarjajo istini. Moglo bi to iznervirati vaše doklade, da ni niti sam Dalmacija posve ne poznana; ja sam mnogo godina u Dalmaciji živio i premda rodom Talijanac, tamo sam naučio hrvatski jezik, upoznao mnogo političkih ljudi i književnika, tako da sam s nekima još i danas u pismenomu saobraćanju, a što najviše uradi živio sam među narodom i proučio njegovu njegovu dušu i njegove težnje.

Ali pustimo sve ovo na stranu; hotio bih se najprej osvrnuti na to, na točnu, u kojoj napadate »Avanti« i talijanske socijaliste, te ih prikazujete kao imperijaliste. Ne, gospodine, da priste nego se je »Avanti« odlično, da pristane uz naš pokret za autonomno Dalmaciju, socijalistički zastupnici i novinari hotjeli su se objektivno uvjeriti, da se ne radi o kakvoj političkoj igri, da se pod plaštom nezavisnosti i slobode ne tjera kakvu nacionalističku i šovinističku politiku.

O tome se možete i vi lako uvjeriti, ako pregledate »Popolo d'Italia« od čitih dana, koji se je više puta obrtio na mene i na moje drugove, premda mu nije uspjelo, da u stvari nagovesti, kojima smo mi bijelojstvom dolazili, da nezavisnost Dalmacije prikazuje najbolje rješenje jadranskog pitanja ne samo za Dalmaciju i za Italiju, nego i za Jugoslaviju.

Budite uvjereni o tome, da socijalista ne fali srčnosti i iskrenosti, te da bi mi otvoreno branili, da Dalmacija mora pripasti Jugoslaviji, kad bi to većina dalmatinske zahtjevala. Ali vi ste sigurni, da tomu nije tako. Da ne govorimo o talijanskoj manjini, koja većim dijelom čezne za aneksijom Italiji, vi ćete lako uvidjeti, da je glavna većina dalmatinske Hrvata protivna ne samo Italiji, nego i Jugoslaviji. Ima i ovdje u Trstu dalmatinskih Hrvata, koji su morali pobjeći iz svoje domovine i koji će vam moći potvrditi.

A zašto sve to? Koji je glavni uzrok, da se u Dalmaciji čezne za slobodom i za nezavisnošću?

Svjedok, duboka svjedoč, da su Dalmatinci prije svega Dalmatinci; kućne ovih dviju godina, da su sebi nabrali i da je Jugoslavija sinom Velike Srbije; pobjeda nove komunističke ideje, koja ima da približi i sjedini, što je Austrija prije odijelila, sve je to doprinelo i doprinjeće da širenju ideje o nezavisnoj Dalmaciji, dok se to ne ostvari, protiv volji svih nacionalista i svih imperijalista.

Tekar onda u zemlji velikog Tommasa nastati će novo doba a njegov će se sam ispuniti.

Prof. Umberto Urbanaz.

G. profesor je ustručeno. Priobčili smo njegov dopis, a prema poslanici, ker poslano rudi tui nepoznatu mnenja, ču se le podana u dostojni in stvarni obliču. Ali ču se gospod profesor domislja, da je s tem poslanicom koristiti svoji propagandi pred forumom našega naroda, potem se temeljito meti. Saj to njegovo poslanico ne vsebuje nič enega dokaza, ki bi mogel izpodbiti le en naš argument proti njegovi propagandi; naslanja se na trditve, — a trditve niso še dokazi, posebno pa če prihajajo od strani, ki nima prav nobenega mandata, da bi smela govoriti v imenu prizadetih: — da narod u Dalmaciji hoče svobodno dalmatinsko republiko! Gospod profesor ritegne poznati kakšega poedinega dalmatinskega politika; naroda samega pa ne pozna, niti ne pozna narod njega, kamo-li, da bi mu il podelil mandat, da bi mogel govoriti v njegovem imenu, sosebno ob vprašanju, ki je vprašanje narodove bodoče usode.

G. profesor se je skrbno izognil bistvenih točk v našem članku v izdanku od 14. t. m. Posebno pa čustaje dolžan odgovora na vprašanje, zakaj mi je edno le usoda Dalmacije na srcu? Piše — kakor je rečeno — le trditve; ki utegove imeti — nočemo delati krivice nikomur — podlaga v njegovem posretem uverjenju, ki pa sicer više v zraku. Govori nam: bodite uverjeni, bodite uverjeni! Take apostrofe pa so le prazen zvok, ču jih ne podkrepiljo dejstva z močjo doklaza.

Zato se moremo enostavno sklicevati na izvajanje v našem večkrat omenjenem članku, ker bi mogli napraviti zadolženo piko. Vendar se hotimo cereti na prvo trditve na zaključku njegovega poslanice, ali kakor že hočemo imenovati njegov dopis. Sicer se te trditve odlikujejo s sijajno — neresnostjo, ali nedostatekom — pikantnostjo. V nekako naslodo so. Sklicevanje se na pretežno »mnenje dalmatinskih Hrvotov, ki so morali bežati iz Dalmacije v Trst. Nastaja pikantno vprašanje: kakli Hrvati so to in zakaj so morali bežati, če pa je vsi narod u Dalmaciji — kakor trdi gospod profesor — istega mnenja z njimi? — V Dalmatinci, da je globoka zvest, da so predvsem Dalmatinci! Potemtakem bi bili — brez narodnosti. Kajti beseda Dalmacija je — če smo prav poučeni — geografsčen in ne naroden pojem. Gospod profesor! Če bi hotel kdo govoriti našem Kraševcem, da so Kraševci in ne Slovenci, bi se mu smejala vsi kraški volji do zadnjega hleba. — S trditvijo, da so Srbi »nebratje«, ovaja g. profesor le svoje sovraštvo proti Srbom, a sovraštvo proti kakemu plemenu ima svoje šotore tik narodnega nemodernege in nekulturnega šovinista! — Dalje trdi, da je Jugoslavija sinom Velike Srbije. Strmimo gospod profesor, kajti ta vaša trditve ne dviga do viška drznosti. Ka govorite o

srbskih »nebratih«, mislite pač na Srbe na teritoriji prejšnje kraljevine, ki tvori v Jugoslaviji menda, le manjšino ozemlja Jugoslavije! V Hrvatski tvorijo Hrvatje večino, v Sloveniji žive menda — Slovenci, Dalmaciji pa stavišate vi sami v nasprotstvo s Srbi! Vrh tega se je Srbija odrekla svojega imena. Kako neosadnost, kako neresnost ste napisali, sicer vlečenjeni gospod profesor!

Triumfalno potovanje regenta Aleksandra po Bosni

SARAJEVO, 22. Regentovo potovanje po Bosni se je razvilo v sijajno manifestacijo vladarske hiše. Njegova pot je bila triumfalna nič manj nego po Hrvatski in Sloveniji. Po vseh postojah do Sarajeva, v Dobruju, Međugorju, Zavidoviču, Zepču itd., kjer se je vlek ustavljal, je bil sprejet z neopisnim navdušenjem. Povsod so bile zbrane nepregledne množice ljudstva vseh slojev, ki so prišle, da pozdravijo svojega narodnega vladarja. Cilj potovanja je bilo Sarajevo, kamor se dvorci vlek depal ob 18. Na postaji ga je pričakovala ogromna množica iz mesta in bližnjih krajev. Zbrane so bile tudi vse civilne in vojaške oblasti, zastopniki številnih vladarstev v Bosni in deputacije raznih društev in krajev. Bila sta prisotna tudi angleški in češkoslovaški konzuli. Ko je prišel dvorci vlek, so zagrmeli na grlu tipovi, a glasba je intonirala državno himno. Najprej je pozdravil regenta v imenu bosanske deželne vlade njen predsednik dr. Milan Srakic. Po odgovoru je regent pregledal častno stotnjo in se nato odpravil v kočiji z ministrskim predsednikom Vesnićem v mesto. Pred njim je jahala četa dvorne garde, ki ga je spremljala tudi na potovanju skozi Hrvatsko in Slovenijo. Vozil se je tudi mimo mesta, kjer je pred šestimi leti padel pod Principovo roko Habsburčan Ferdinand, toda kakšna razlika med tedaj in sedaj! Ko se je vozil po Sarajevu Ferdinand, je bilo vse strogo zastraženo, danes se je sedaj staro in mlado gnetlo okoli Aleksandrove kočije in ga navdušeno pozdravljalo.

Regent se je mudil v Sarajevu tri dni. Ko je govoril narodu, spominjajo mu dogodke iz bosanske zgodovine, ki prihajajo, kako je bila Bosna tesno zvezana z drugimi jugoslovenskimi deželami, kako Srbija s svoje strani ni mogla nikdar pozabiti, da počiva zemski ostanki Sv. Save v Bosni, v Mileševu, so se mnogokateremu jasno videli. Aleksander je opomnil na Bosance, kako so tuji vplivi znali izrabljati dejstvo, da živijo v Bosni 4 konfesije, pravoslavna, katoliška, muslimanska in židovska v hujšanje enega proti drugemu in poudarjal, da je dolžnost vsakega Jugoslavena, delovati na to, da se verska navzkrižja ublažijo.

Regent je upregel že prvi dan tudi polkon bosanskega seštajta, ki ga je prihitelo pozdraviti in mu je prirejalo ovacije, ki so presegale vsako pričakovanje. Drugi dan je bila vojaška parada, kateri je prisostvovala na balkonu tudi regentova sestra Jelena. Po paradi je šel regent med ljudstvo in se pogovarjal z vsemi vprek ter se vsledno kretal med narodom razvilo na onem kraju, kjer je padel Habsburčan Ferdinand. Posetil je tudi glavne sarajevske cerkve vseh 4 veroizpovedi, najprej muslimansko, nato pravoslavno, katoliško in židovsko. Povsod je bil sijajno sprejet po cerkvenih dostojanstvenikih, ki so ga po nagovorih, peljali pod roko v cerkev, in vernikih. Trebil dan svojega bivanja v Sarajevu je prisostvoval Aleksander sokolskim vajam. Bilo je zbranih čez 600 Sokolov in Sokolice iz Bosne, Hercegovine in južne Dalmacije. Ob priliki obele v častnikem domu je odposlano iz Hercegovine izročilo v dar z zlazim okovano sabljo z zlazim držajem. Aleksander je ginjen sprejel ta dar, obžaloval, da ne more sedaj obiskati tudi Hercegovine in je poslal svoj pozdrav.

U ime regenta je položil njegov adjutant general Zečević prekrasen venec na grob hrvaškega pesnika Silvija Strahimira Kranjčevića.

Pred italijansko-jugoslovenskim pogajanj

ZAGREB, 22. Vse časopise se bavi s predstojeci jugoslovensko-italijanskimi pogajanj za rešitev jadranskega vprašanja. — Tako poroča »Jutarnji list« iz Beograda, da je minister vnanjih stvari Trumbić je prejel povabilo iz Rima na pogajanja in da odpočije že te dni. Kam, ni doslej še znano, kajti kraj, kjer se bodo vršila pogajanja ni bilo še določen. — Vest, da bo spremljal tu običa tudi Pašić, se zanika. Spremljal ga bo, kakor se zatrjuje bivši črnogorski ministrski predsednik Radović.

V političnih krogih se smatra, da se bo posrečilo v teh pogajanjih končno veljavno vzpostaviti rednih in boljših odnosov med Italijo in Jugoslavijo, kar želi Jugoslavija in, kakor se vedno zatrjuje, tudi Italija. Samo se ne more razumeti, da Italija, tudi sedaj, v očigled direktnim pogajanjem z Jugoslavijo, še vedno rovari proti njej na vseh koncih in krajih. S posebno velikim ogorčenjem se sprejemajo vesti o italijanskem protijugoslovenskem rovarjenju na Koroskem.

Kakšno stališče bo zavzel jugoslovenski odposlansko na pogajanj z Italijo, i zna. V kolikor se čuje, bo vztrajalo na Wilsonovi črti, katera bi se mogla le deloma nenekad iznemeniti iz granddarskih in dru-

gih vzrokov, ki bi bili v prid obema državam.

Glede Reke je stvar zelo težavna. Ne ve se, kakšno stališče bo zavzel v tem vprašanju jugoslovenski odposlansko, toda ena stvar je gotova, in sicer da jugoslovenska vlada ne bo pristala, da bi Zveza narodov poverila mandat nad internacionalno Reko Italiji.

Plebiscit na Koroskem

Odločno stališče slovenske deželne vlade

LJUBLJANA, 23. Blizajoča se odločitev na Koroskem, od katere je odvisna ne samo gospodarska bodočnost slovenske Jugoslavije, temveč tudi narodno življenje slovenskih Koroscev, pri katerih bi hoteli Nemci nadaljevati in dokončati začetno ponemčenje, je sedaj najvažnejše in najresnejše vprašanje za Jugoslavijo tudi zaradi tega, ker morata od teh malo dni, ki nas še dele od plebiscita, postati odvisno reševanje jadranskega vprašanja in značaj italijansko-jugoslovenskih odnosov v bližnjih dneh. »Slovenec« in drugi listi odločno nastopajo proti vladi, ki ni znala dovolj odločno nastopiti, ko je šlo za umeknitev jugoslovenske vojske iz spornega ozemlja. Mi zapažamo — pravi »Slovenec« — da se v Celovcu vedno popolnoma zadovoljujejo samo želje Nemcev. Komisija je lahko zelo natančna in izvrševanju mirovne pogodbe, toda mi nismo nikdar čitali v pogodbi člena, da se mora ljudsko glasovanje na Koroskem vršiti pod zaščito italijanskih bodal in strojn.

Gre namreč za prisotnost dveh italijanskih divizij v bližini Celovca, ki bi jim morda mogla medzavezniška komisija poveriti za sedbo zone A, v katerem slučaju bi moglo priti do zelo resnih zapletov. Nadaljuje namreč list: »Če se italijanske čete ne umaknejo, mora Belgrad takoj preključiti vse odredbe, dane naši vojski in orožništvu. Za slovenski narod je s koroskim vprašanjem zvezan njegov ugled. Ne gre za neupanje v poštenje članov komisije, gre predvsem za obstoj in bodočnost slovenskega naroda, kateremu je italijanski imperijalizem odtrgal že eno tretjino najboljših in najnaprednejših sinov. To dejstvo mora imeti Belgrad vedno pred očmi, ko gre za sklepe glede ljudskega glasovanja na Koroskem.

Danasnji listi javljajo, da so Nemci pripravljeni na pogajanja zaradi določitve meja na Koroskem — brez ljudskega glasovanja in potom zatiranja meja po strogo narodnostnem načelu. Očividno je, da Nemci že obupavajo nad svojimi uspehi v zoni A in bi se hoteli na ta način izogniti ljudskemu glasovanju v celovški zoni B, kjer se mora — kakor znano — tudi vršiti glasovanje, če izpade glasovanje v zoni A v prid Jugoslaviji.

Porazdelitev zemlje Jugoslovenskim dobrovoljcem

BELGRAD, 22. Javlja se, da je ministarstvo za socialno skrbstvo že razdelilo 1 milijon jutev zemlje dobrovoljcem. Posrečilo se je tako reševanje težkega vprašanja, ki je dobilo v vseh državah važno obliko. (Dobro bi bilo, da dajo kako vest o sebi tudi dobrovoljci, ki se nahajajo kje izven Jugoslavije.)

Demarkacijska črta pri Reki zaprta

ZAGREB, 23. Vsešč kuge na Reki je bila zaprta demarkacijska črta. Ni dovoljen nikak prehod ne na to ne na ono stran.

Vojna proti Rusiji

Poljsko vojno poročilo

VARŠAVA, 21. Poročilo poljskega glavnega štaba pravi: Naše čete so dosegle črto neke Zbruc. Boljševiki bežijo proti vzhodu. V Votčahli smo zasedli Vsegradec in Krowomene. Naša konjica je dosegla črto reke Hory. V Odravi Pruzany znaša število ujetnikov 2050. Bilo je zajetih mnogo strojn. Včeraj smo zajeli 500 vojakov in 2 strojnici. Bolj proti severu smo zavzeli Ousztich in Novi Dvor. Ujetniki pravijo, da prihaja iz Sibirie mnogo divjaj rdeče vojske. Na njemenski fronti je streljalo litovsko topništvo proti našim postojankam. Litovci se utrjujejo na svojih položajih.

Vrangelovo vojno poročilo

CARIGRAD, 21. Vlada generala Vrangela brzojavlja, da nadajujejo njene čete po zavzetju železniškega vozlišča v Pology v severnem delu Tavride s preganjanjem sovražnika. Ob preganjanju je bilo zajetih 2100 mož, 7 topov, 25 strojnica in mnogo voz. Ob Aleksandrovski železnici so Vrangelove čete zlonile sovražnikov odpor. V tem odseku je bila potlačena 86. divizija rdeče pehote. Bilo je zajeto nekoliko topov in precej vojakov.

Rusi pripravljajo svojo floto za boj

HELSINGFORS, 22. Sliši se, da so boljševiki popravili ladje dreadnotske flote, ki je bila v Kronstadtu. V Kronstadtu so bile 3 križarke, katerim je manjkala premog. V Vastovstovu se nahajajo tri podvodnice, katere boljševiki oborožujejo. Splah se opaža živahna delavnost, kateri je cilj postaviti na nože tudi ostale dele flote.

Vesti iz češkoslovaške

Program nove češkoslovaške vlade

PRAGA, 23. Ministrski predsednik dr. Cerny je izjavil, da bo prva misel nove vlade pomiriti politične strasti in pridobiti sodelovanje vseh Čehoslovakov v politiki, ki to bodo na-

rekovale državne koristi. Za ministra javnih del je bil imenovan inž. Kovarik, lastnik tvornice poljedelskih strojev v Prostějovu (Prosenitz).

Razkol v češkoslovaški socijalno-demokratski stranki

PRAGA, 23. Člajni socijalno-demokratske levice, na čelu s pisateljem Ivanom Obrachtom (Zemanom) in dr. Smekalom, ki so bili sedli uredništvo lista »Pravo Lidu« so bili prisiljeni, v zmislu zakona in vsled tožbe vodstva socijalnodemokratske stranke, izpremeniti naslov zasednega lista, ki so ga prekrstili v »Rudé Pravo« (Rdeče Pravo). »Pravo Lidu« izdajata sedaj bivša izdajatelja, poslanca Strani in Nemec, v neki drugi tiskarni.

Narodni svet socijalno-demokratske stranke je določil končno dan 27. novembra kot dan shoda. Na shod bodo pripusteni samo tisti delegati, ki podpišejo izjavo proti III. internacionalni. Levica pa ostaja pri svoji odločitvi, da bo imela shod še koncem septembra. V Sv. Martinu na Slovaškem so imeli slovaški socijalni demokrati sestanek. Ker so ta sestanek sklicali maščarski komunisti proti volji stranke, so ga slovaški delegati zapustili in s tem dokazali svojo složnost s strankinim vodstvom.

Millerand izvoljen za predsednika francoske republike

VERSAILLES, 23. Narodno predstavništvo. Glasovanje se opravi hitro. Prvo glasovanje je bilo gotovo ob 15.55. Nato se je vršilo protiglasovanje, ki se je končalo ob 16.15. Volitev je bila nato zaključena. Bilo je 892 glasovalcev, absolutna večina znaša 447 glasov. Millerand je bil izvoljen s 695 glasovi od 892.

PARIZ, 23. List »L'Ouvre« se vprašuje, ali bo Briand hotel sestaviti vlado in pravi, da če on ne sprejme, novi predsednik republike ne bo vedel, h komu se mu je obrniti. Izključujejo se imena Jonnart in Leygues, ki so se navajali v preteklih dneh. V vsakem slučaju pa je zelo verjetno, nadaljuje »L'Ouvre«, da bo Briand sprejel bistveno zmanjšanih zahtev. Kar se tiče listnice za finance, se priznava, da je težavno najti naslednika. Med starimi ministri, ki ostanejo na svojem mestu, se imenujeta Steeg in Landry.

RAMBONILLET, 22. Predsednik republike Deschanel in njegova družina so zapustili grad Rambonillet.

Millerandu čestitajo stranke radi uspeha na plenarni seji obeh zbornic.

PARIZ, 22. Neka vest agencije Havas pravi, da so Millerandu, ko je pri odhodu s plenarne seje sprejemali svoje tovariše, mnogo čestitaj radi izpomaznega izraza zaupanja, ki mu ga je nastovil parlament. Ministrski predsednik je sprejel veliko število senatorjev in poslancev vseh političnih barv, ki so mu prišli čestitati. Zabeležilo se je, da kakih 100 senatorjev in poslancev, večinoma pristaješe Millerandove kandidature, ni prišlo k plenarni seji. Na drugi strani pa bo gotovo število glasov, ki so bili dane popoldne za Raoula Perret in Leona Bourgeois, oddano jutri za Milleranda v svrhu, da se da izvoljenemu čim največja oblast ter da se ponovi manifestacija narodne zveze, ki se je bila izvršila v preteklem januarju na ime Deschanela.

Pogajanja med Lloyd Georgeom in rudarji

LONDON, 22. Danes popoldne se je vršila konferenca med Lloyd Georgeom in delegati delavske trozveze. Posvetovanje je trajalo tri ure in pol in je bilo potem odloženo na jutranji dan, da bi bili delegatoma delavske trozveze moglo potrditi na njihovi plenarni seji, ki bo jutri predpoldne. Misl se, da je Lloyd George na seji nastopal, da naj se reši vprašanje o povznanju plač potom razsodišča.

LONDON, 23. Na večeršnji seji je predložil Lloyd George zastopnikom angleških rudarjev usodepolne posledice, ki bi jih imela stavka ogljikovega premoga. Tudi Francija in Italija se pritožujejo, da mora njuno prebivalstvo trpeti veliko pomanjkanje radi tega, ker ima Anglija ne more dostavljati zadostna količine premoga. Naši zavezanci — je nadaljeval Lloyd George — ste naglašali to točko že na konferenci v Spa za pred kratkim tudi na bruselski konferenci. Glavni mu je razlagal na zadnjem sestanku, kako veliko je trpljenje italijanskega ljudstva radi pomanjkanja premoga. On mu je odgovoril, da se tudi v Angliji mnogo trpi in to radi tega, ker je izkopavanje znatno padlo.

Iz uradnega poročila o tej konferenci med Lloyd Georgeom in delavsko trozvezo se posnema, da so železničarji in prometni delavci močno branili stališče rudarjev. Ministrski predsednik je nastopal na tem, da morajo rudarji predložiti svoje zahteve po zvišanju plač razsodišču, ki naj bo popolnoma nevtraln. Vendar je Lloyd George predlagal, naj stopijo rudarji v pregovore tudi z lastniki rudnikov, da se dogovorijo z njimi o uredbi, na podlagi katere bi bilo povečanje plače zvezano s povečanjem pridelovala. Nadalje je ministrski predsednik zahteval, naj rudarji odložijo začetek stavke za dva tedna. V teh dveh tednih bi se proučila z lastniki rudnikov zahteva po zvišanju plač za dva silinga. Rudarji pa so ostali pri svoji zahtevi, da se morajo plače takoj zvišati.

Neredi in poboj na Irskem

LONDON, 23. »Daily Chronicle« ima iz Dublina: Neki vojaški avto, ki je vozil gotovo število orožnikov, je padel v zasedo pri Minstownu Malbay, v clearski grofi. Štirje orožniki so bili ubiti in eden ranjen. Pojavila se je bila poslana a vso naglico, so se udeležila boje. En vojak je bil ubit in nekoliko jih je bilo ranjenih.

Donavska konferenca

PARIZ, 22. Mednarodna donavska konferenca je na današnji seji nadaljevala pretrase načela o svobodni plovidbi, ki bo imelo veljati za Dornavo v njenem plovnem dehu.

Pomanjkanje stanovanj v Rimu

Prisilne zasedbe stanovanj. — Spopadi a redarstvom.

RIM, 22. Po vojni je nastalo po vsej Evropi veliko pomanjkanje stanovanj. Posebno prizadete po tej nesreči so družine v velikih mestih. Na tej nadlogi trpe vse države, toda Italija iz raznih vzrokov v veliko večji meri nego druge države. Zdelo bi se, da bi ne smelo biti tako, ker se je vendar izselilo večinsko število ljudi iz Italije v zasedene in aneksirane kraje, kjer so zasedli stanovanja onih, ki so se morali iz raznih varovov izseliti, ter napolnili mesta po zasedenem ozemlju, tako, da splošno nečeterih sobah po 7 ljudi in več, toda če se pomisli, da je ostala doma velika večina vojakov, ki so bili pred vojno raztreseni po vsem svetu, ni nikaklo čudo, da ima Italija, ki je imela vedno preveč ljudi, sedaj velikanstvo težave s preskrbovanjem potrebnih stanovanj. Tudi v Rimu se stanovanjska kriza velika. Ljudje, ki so jih prej ljudje uporabljali za shrambo stare šate, imajo sedaj za stanovanje — imenito gospodo — ki so bili srečni, da so jih mogli dobiti in niso gledali na ceno. Ljudje s polno mošnjo so torej na varnem, ker kdor ima denar, je pač kakor vedno, povsod doma. Ni pa tako z ubožnim ljudstvom, ki ima samo nekoliko sredstev, da za silo živijo in si ne more privoščiti trošenja dočakov za nagrado omeje, ki pove... da je neke prave stanovanje. Oblasti so v silni zadregi, kajti vsi njihovi pozivi na naznanitev praznih prostorov so ostali brezuspešni. So, seveda, poznali prostori v luksuzno urejenih stanovanjih, kjer ima ena oseba kar veliko sob na razpolago, toda teh prostorov oblasti ne vidijo. — Obupane družine so se potkušale pomagati drug druge. Tako so sklenili delavci zasedli nekatera postojla, ki so jih zidali. Pred neko komaj dokončano hišo v padski ulici se je zbralo te dni v popoldenskih urah čudna družba. Zenske, otroci, moški, staro in mlado, s stolicami, namizji in drugimi reči na glavi, z zavojem pod pazduho, v rokah, na ramah, vse to se je motalo med vozovi in vozilci, naloženimi z širnim pohištvom, pred na novo sezidano hišo, katere zadnji delciček je bil v hipu zapravljen po posameznih družinah, ki so bile polne veselja, da so vendar enkrat pod... svojo streho. Toda veselje je trajalo malo časa, kajti pridevalo je redarstvo in kmalu na to se videl, kako zenske s solzami v očeh zopet vstajajo svoje bomo imetje nazaj na ulico. Prizor je bil žalosten. Vse te družine so bile zopet brez strehe. Stvar, seveda, ni šla tako lahko, moški so se odločno upirali, zenske in otroci so jokali, toda končno so se vendar morali vdati. In hiša je bila kmalu zopet prazna. Komaj je redarstvo dokončalo delo v tej ulici, je že prišla vest o sličnem dogodku v drugem kraju. Redarstvo je zopet posredovalo, in tako se je ponavljalo ves ta in tudi drugi dan. Vsa prazna postojla, šole, bivša vojaška postojla itd. so bila zasedena. Ponekoli je prišlo tudi do hudih spopadov med ogorčeno množico in redarstvom. V mestu vlada veliko razburjenje, ker grozi nevarnost novih zasedb.

Razdor med italijanskimi kovinskimi delavci radi rimske pogodbe

Krvavi izgredi v Turinu. — Dva mrtva, mnogo ranjenih

TURIN, 23. Rimska pogodba o delavski kontroli nad kovinskimi zavodi je daleč od tega, da bi ugajala vsem delavcem. Nasprotni, veliko število organizacij je tej pogodbi naravnost sovražna, tako n. pr. delavci sindikalistične zveze, ki niso vključeni v splošni Delavski Zvezi. Splošni delavski Zvezi se očita, da je pravzaprav pokvarila stvar proletariata, ki da je bil na poti do popolne zmage. Vrenje med delavstvom vse severne Italije je vsekar zelo veliko in nevarno in ni izključeno, da pride v kratkem do nevarnih izbruhov, katerim se lahko vidi začetek v krvavih turinskih dogodkih predvčerajšnjega dne in prejšnjih. Predvčerajšnjim se je vršil pogreb dveh delavcev, ki so bili ubiti v prejšnjih nemirih. Že pri sprejedu je prišlo do izgredov, pri katerih je bil napaden neki kr. stražnik, ki je moral pobežati pred množico. Čim je prišlo do prvih incidentov, so začeli pisniki piškale vseh od delavcev zasedenih zavodov, ki se zbuja splošen alarm. Prišlo je do večjih spopadov med kr. stražniki in rdečimi stražniki, ki varujejo zasedene tvornice. Iz neke tvornice so začeli delavci streljati z vseh oken proti kamionu s kakimi 40 kr. stražniki. Kamion se je moral ustaviti in razvila se je prava bitka. Množica, ki se je stekla z vseh delov mesta, je tudi napadla neko vojašnico kr. stražnikov. Vojnašnico so rešili oklopni avtomobili. Najhujša bitka je bila za zavod Giraldu, ki ga je sklenila oblast zasedati nasilno. Delavci so streljali proti javni moči s puškami. Vrata so bila zaprta. Okoli 18 je prišel oklopni avtomobil, ki so ga zapeljali z veliko hitrostjo proti vratom. Avtomobil je vrata zlomil, kakor so redarji udri v labirko. Zmaga je bila na strani redarstva. V neki drugi bitki med delavci in kr. stražniki in orožniki je bil en kr. stražnik ubit. V zvezi celodnevne streljanju, metanju bomb i. t. d., je bilo malo žrtev, dva mrtva in nekoliko ranjenih. Zvečer je nastopil zopet mir — morda pred novo nevihto.

Velika železniška nesreča

Brezovlak Milan-Rim se prevrnil na postaji v Vicenzi

MILAN, 23. Snovi se je dogodila na postaji v Vicenzi velika železniška nesreča. Ko je prisopal vlak v postajo, se je lokomotiva prevrnila in v njo sta se preuknila še dva vagona. Posebno težko sta bila ranjena strojevodja in kurjač, ki najbrže ne bosta prenesla ran. Lajze ranjenih je bilo še 13 drugih oseb.

Vesti o podražanju kruha zanikane.

RIM, 22. Agencija Stefani javlja: Neki listi prinašajo vesti o domnevnih mnenjih, posve-

Kovanj in sklepih ministrov o zvišanju cene kruha. Takšne vesti so popolnoma nasprotni resnici.

Silna radiobrazilovna postaja v Ameriki

PARIZ, 22. »Electrical Review« javlja, da je Radio Corporation of America kupila v Rocky Pointu ogromno zemljišče, ki meri kakor 6000 arov, v svrhu zgradbe velikanjske radiobrazilovne postaje, ki bo stala najmanj 10 milijonov dolarjev. Iz ene same postaje se bo dvigalo kakih 72 sistemov stolpov iz jekla, ki bodo nad 400 čevljev visoki. Pod vplivom energije, ki jo bo proizvajala ta postaja, bo eterno ozračje vibriralo kakor še nikoli. Elektromagnetni valovi bodo tako močni, da bodo prav lahko prodrli skozi zemeljsko atmosfero in se razprostrli po etru med planeti. Hertzianjski valovi imajo — kakor znano — isto hitrost kakor svetloba, to je 300 tisoč kilometrov v eni sekundi. Ker je luna oddaljena od zemlje samo 400.000 km, bi do nje lahko prebivalci, če bi jih imela, sporočili te nove ameriške radiobrazilovne postaje, še prej nego v dveh sekundah.

Nemčija ententi do sedaj 1.945.565 ton

PARIZ, 21. Odškodninska komisija poroča, da znaša tovarna ladja, ki jih je izročila Nemčija ententi do 16. septembra 1920, 1.945.565 ton. To so parniki vsake tonazne in jedrenice. Komisija proučuje vprašanje pravic do trgovinske lastnine, ki jih lahko uveljavljajo državljani zaveznih držav na od Nemčije izročene ladje. Vsi se razdeljujevanje ladij med zaveznike.

Grof Bethlen — ogrski minister zunanjih zadev? BUDIMPEŠTA, 21. »Pesti Hirlap« poroča, da zanesljivega vira, da bo grof Stefan Bethlen imenovan za ministra zunanjih zadev.

Resen položaj kristijanov v Anatoliji. PARIZ, 22. Iz Carigrada poročajo. Vesti, ki prihajajo iz Anatolije, pravijo, da je položaj kristijanov resen. V krajih, ki jih držijo uporniki, je krščansko prebivalstvo izpostavljeno trpinčenju s strani kemalističnih band.

Domače vesti

Kje smo? Neka mestna Slovenka je vstopila večeraj zjutraj v tobakarno na oglu trga Garibaldi — ulica Boco, da bi kupila »Edinost«. V istem hipu je vstopil neki mladi vojak ter velel, da je »Edinost« zaplenjena. Reklji to, je zahteval vse izvide tega lista ter jih odnesel. Čez kak tri četrt ure se je vrnil v družbi nekoga dečka, ki je prinesel »Edinost« zopet nazaj. Vojak je izjavil: »Tu imate zopet »Edinost« in jih morete prodajati, kar ni nič takega v njej!« Povdariti moramo, da se stražar ni izkazal za nikakoli legitimacijo, da je torej uradnoval povsem samovoljno, pač pa je od prodajalke zahteval legitimacijo, da ima pravico prodajati ta list. — To je znihi dogodek, ki se bo morda zdel malenkosten, a ki je vendar preznačilen za razmere v katerih živimo, ki si vsaka uniformirana (pa celo tudi neuniformirana) oseba prisvaja meni nič, tebi nič, avtoriteto oblasti, pozivlja ljudi na odgovor in pleni tujo last. Ali ni to umestno vprašanje: ki naj bi si dale odgovor nanje v prvi vrsti oblasti same? Kje smo? Smo-li v urejeni in pravni državi? Ali ni skrajni čas, da bi oblasti nastopile v obrambo svoje avtoritete in svojih prerogativ proti tistim, ki so si avtoriteto prisvajajo svojevlejno in to le škodujejo ugledu oblasti?

V »nevarnih krajih«. Šempeterski poročalec bolonjskega lista »Resto del Carlino« pravi, da je hodil po krajih, ki bi tvorili sigurne meje za Italijo, če bi ji bili priključeni. Misli, seveda, zasedeno ozemlje, ker prebiva čisto jugoslovensko prebivalstvo. »Nahajamo se v nevarni zoni, ne samo po večini slovanski, temveč tudi protitalijanski,« vzklja poročalec, ki pa se tolaži, da bo to ponehalo, ko bo italijanska vladavina v teh krajih definitivna in prispevala položaj pri Slovanih okoli Soče in onih ob istrski meji. Pravi, da se spominja novembra 1918, ko so se Italijani povrnili v Kobarid. Nikjer ni videl... Italijanske trobojnice (mož pozablja, da so bili tedaj v onih krajih sami domačini), pač pa vse polno rdeče - modro - belih zastav. Tedaj ni mogel tega povedati zaradi cenzure, toda če bi bil povedal, bi se bila lahko prihranila — razna razočaranja. Ko pa se je poznje vrnil v te kraje, se je bil položaj popolnoma izpreobrazil: slovensko prebivalstvo je sicer še vedno zaprto samo v sebi in značajni jim pogled crkajenih maček (Kobarici in drugi Goričani se bodo lepo zahvalili na tem komplimentu!) se ni zjasnil, toda vlada vtisk, da je italijanska vladavina neomajna. Majhno število upornih elementov prepeva polglasno »Bandiera rossa«, toda v dobri italijanski. (Kako bi ne, ko so vendar sedaj tam tudi pristni Italijani!) Popolnoma drugačen vtisk je dobil poročalec, ko se je približal spornemu ozemlju »istrsko-jugoslovensko« meje. »Wilson bi si nikoli ne mislil, koliko so ikodile njegove in njegove soproge »kaprice« mirnemu sožitju obeh narodov,« vzklja mož. To, kar je moglo biti samo akademski zahteva s strani Jugoslovenov, je postal pravo, silno domotožje, kateremu se, zaradi njegove iskrenosti, ne more zanikati spoštovanja, zaradi podpiranja s strani ameriške politike. Jugoslovanski irendentizem desno in levo od velike železniške žile, ki vodi na Reko, je tim bolj očiten, v kolikor je vsled svojega umetnega (?) značaja prisiljen, da se kaže v kričeh barvah. Zato se naše čete smatrajo še vedno kot na napol sovražnem ozemlju in se morajo zavarovati odspredaj in odzadaj. Poročalec pravi nato, da bo nova oblika reške države motila eventuelne zarote in da ima Italija v teh krajih izbrane čete. Ves ta položaj

je opisal poročalec bolonjskega lista zato, da bodo v Italiji vedeli, da se ne smejo zanašati na prebivalstvo bodočih obojnih krajev, če se bo udeležil načrt »oboroženega naroda«, katerega glavna moč mora biti ravno v obojnih krajih. Mi pa pravimo: Čemu hočete po silni priključitvi državi kraje, kjer — kakor tudi sami priznavate — živijo neitalijansko prebivalstvo, kateremu upravičeno ne zaupate, da vas bo hotelo braniti pred sosedi iste krvi onstran bodoče meje? Čemu hočete po silni imeti sovražnika v narodu, ki vam želi biti prijatelj? Čemu tvegate bodoče zarote — ker sedanjih vendar ni — v jugoslovenskih krajih zasedenega ozemlja, ko vam vendar ni treba drugega nego pustiti to jugoslovensko ljudstvo, naj bo jugoslovensko? Čemu si ustvarjate sovražnika onstran bodočih mej? Ali morda zato, da imate potem izgovor za zahtevo... strategičnih mej? In kar se tiče »nevarnih krajev«, ni stvar tako... nevarna. Naše ljudstvo ni storilo žalega še nikomur, čeravno ima, kakor vi pravite, — matje oči, in »domotožja« ni povzročil Wilson in njegova soproga, pač pa ne ravno — dobrohotno postopanje oblasti na zasedenem ozemlju.

Skrajna zagriženost. Prejeli smo: Te dni sem slučajno govorila z nekim Tržačankom. Nikdar ne bi bila verjela, da je ta človek zmožen toliko govoriti. Omenivši dogodkov dne 13. julija je govoril kakor so pač pisali zagriženi tržaški listi: vsega da smo krivi le mi sami, ker smo nesramno izživali i. t. d. Pojašnjevala sem mu mirno in stvarno, da t. n. resnica ter mu dokazovala, kako da je bilo. Niti slisati ni hotel ničesar ter trobil svojo dalje in zatrjeval, da se bo odedaj na urah rabila izključno le italijanska. Zavrnila sem ga, da to ni možno, da bi bila to najkrajvejša krivica, ker večina na tem ozemlju je slovenska in ne razume italijanskega jezika. On pa: »Uči naj se! Moralo se bo učiti, ker Italija ne pozna drugega jezika, razum italijanskega!« Zastonj je bilo moje dokazovanje, da so uradi tu radi ljudstva in ne ljudstva radi uradov. Enostavno si hotel nič slišati o krivici: Slovenci naj se potujijo, pak — amen! — Nato so je spravil na cerkev. Tudi po cerkvah, da mora biti vse italijansko! Na moje oporekanje, da cerkev mora biti vseljudna, to je pravica vsem narodom, torej mednarodna in pravem, plemenitemu zmislu, je vzoril: »Pa naj hodijo v oddaljenije kraje v cerkev! V tržaško cerkev pa ne!« A, tako — sem mu odgovorila — le podite nas iz cerkve; kadar nas postavite pred vrata, jih lahko — zaklenete. Vedite, da imamo tudi mi Slovenci Boga, ki ga hočemo moliti v svojem jeziku, da imamo svojo duhovščino, ki bo znala braniti sebe in svoje vernike. Do tu — sem zaklicala — ne segata vaša moč in vaša strahovlada! Slovenska duša bo znala ukreniti, kakor zanjo najbolje. — Pogledal me je presenečeno. »Kaj mislite s tem?« je dejal. Odgovoril mu: Jugoslovani imajo dve cerkvi. Ako bi jih — kar se vam pa ne posreči — vrgli iz ene, bi šli v drugo. V cerkvi se ne bodo puščali strahovati. Tam odločujejo njih duše in ne vaši izbruh! Pamet, gospodje! Pamet! Ne dotikajte se našega cerkvenega življenja, ker tu je Jugosloven jako občutljiv. Na to stran se ne pušča strahovati, posebno pa ne od tistih, ki cerkve od znotraj — ne poznajo! Odsel je poparjen. — Tržačanka.

Splošna stavka pomorskih delavcev. Večraj so počivali v naši luki vsi parniki in odhodi, ki so bili napovedani, se niso izvršili. Parnik »Prinz Hohenlohe«, ki je imel odpluti večraj predpoldne točno ob 8, je bil poln potnikov vseh razredov. Osma ura je odbila, in nekateri potniki so se začeli že poslavljati z mahanjem robcov. Toda zastonj, bilo je osem in en četrt, osem in pol in parnik je bil še vedno tukaj ob pomolu »Audace«, kjer prej. Potniki so postajali nervozni, čudno se jim je zdelo, da ima parnik zamudo, dasi ni to njegova naveda. Ali stvar je pojasnjena, ko jim je poveljnik parnika naznanil, da parnik sploh ne odpluje, ker da posadka stavka. Potniki so takoj razumeli položaj in so začeli odhajati s parnika, eni protestirajoč proti odobravanju, kar se je zgodilo.

Zveza pomorskih delavcev je bila namreč večraj proglasila 24 urno splošno protestno stavko, ki se je torej končala sredi noči. Vzrok temu karaku je bil v tem-le dogodku: Predvečernim popoldne je prišlo krdelo »fasištov« na brod parnika »Prinz Hohenlohe«. Bilo jih je kakih 40 in vsi oboženi z revolucije. Začeli so vršiti preiskavo po prostorih in kabinah. V stanovanju mornarjev so našli Leninovo sliko, ki so jo raztrgali in kose vrgli v morje. Od posadke je bilo na krovu le par mornarjev za stražo, ki so seveda niso mogli upreti nasilnemu. Uboge mornarje so »fasišti« se ozmerjali in jim pretili, dasi se niso niti zganili. Dogodek je bil takoj naznanjen Zvezi pomorskih delavcev in seveda tudi oblastim, ki so se začele z Zvezo pogajati v svrhu rešitve spora. Delavci so zahtevali popolno zadostitev za nezrečno razsoditev in pravico, da si smejo ustanoviti obojono oddelke, ki jih bodo v bodoče varovali pred sličnimi napadi. Generalni komisariat jim je obljubil, da bo dal v bodoče stražiti parnike od finančnih stražnikov, a proti storilec se da uvede preiskava.

O poplavi v Furlaniji prihajajo prav pretresljive vesti: Uboho ljudstvo, ki mu je položaj itak že prežalosten, trpi novo ogromno škodo valed te katastrofe, ki so ji demenzije za sedaj še nedogledne. Vse polje je bilo pod vodo, ceste so razrušene, mostovi podrti, železniški obrat še ni vzpostavljen. Tudi iz soške doline prihajajo žalostni glasovi. Soča je silno porastla in izstopila iz svoje sturge. Drevesa na bregu so le s svojimi vrhi gledala iz vode. Ravan med mostom in Tolminom — takozvana Sodnica — je vodovje preplavilo. Najpretresljiveje pa je, da je bilo tudi človeških žrtev kakor poročajo iz raznih krajev. V Volkah pri Tolminu imajo kar dva mrtlica — dve ženski. Vozili ste se na nekem vojaškem vozu iz Tolmina proti mostu. Vodovje je potegnilo voz s ceste in ubogi ženski ste našli smrt v divjem elementu. Druge osebe so se rešile le s skrajnim naporom in na skoro čudovit način. Potniki sodijo, da je bilo takih tragičnih slučajev več po soški dolini.

Uradne vesti

Državna trgovinska šola v Gorici. Vpisovanje za šolsko leto 1920-21 za vse oddelke (moške, žen-

ske in trgovinske nadaljevalne šole) se bo vršilo dne 1. 2. in 4. oktobra od 9-11. Vsak nov učenec tega zavoda bo moral predložiti krstni list, zadnje šolsko izpričevalo in pismeno dovoljenje staršev, da se sme vpisati, ako ga sami ne pripeljejo. Vpisna pristojbina za dveletno šolanje s pripravilno znaša 6 lir, ki se morajo plačati pri vpisu, dalje 4 lire za učila in 50 lir kot prvi obrok šolnine 100 lir, tretji skupaj 60 lir. Pri vpisu v trgovsko nadaljevalno šolo, ki jo morajo po zakonu obiskovati vsi vajenci po trgovinah, ako niso končali obrtne nadaljevalne šole ali kake druge z enako veljavo, se mora plačati 2 lire kot prilog za učila. Ravnateljstvo vabi absolutne šole, ki bi hoteli obiskovati morebitni dopolnilni tečaj, naj se dajo zapisati ob rečenih dnevih in urah. Podrobnost obvestila v ravnateljstvu (Piazza Rotta).

Odhod parnikov v Benetke. Generalni komisariat poroča: Da se odmorem resnim neprimkljam, ki so nastale vsled pretrganja železnice, je Nj. eks. Mosconi sklical glavne lastnike ladij in prizadete oblasti in odredil sledeče ukrepe: 1. da se s posebnimi eroditvi prepelje že danes vsa zastana postaja v Benetke, 2. da sprejme Lloydov parnik »Palacky«, ki odputuje danes zvečer, 23. t. m. ob 24. iz stare proste luke, pošto in potnike tudi za v Benetke in 3. da bo parnik »Venezia« vozil dne 24. 25. in 26. t. m. kakor sledi: Odhod iz Trsta ob 9, prihod v Benetke ob 13; odhod iz Benetke ob 1430, prihod v Trst ob 17. Gubernatorat proučava druge kombinacije in si pridržuje, da objavi nadaljna obvestila.

Razen vožnje, ki jo bo opravljal v prihodnjih dneh parnik »Venezia«, bodo vozili v Benetke še sledeči parniki: Lloydov parnik »Gablonz« ob 24. dne 24. t. m. od pomola Sanita; Lloydov parnik »Persia« ob 24. dne 25. t. m. od pomola št. 3 v stari prosti luki.

Vzpostavitev okrajnih šolskih svetov. Generalni civilni komisariat poroča, da je vsled sprejetja njegovega tozadevnega predloga, ki ga je stavil svoj čas, blizu ukrepa ministrskega predsedništva o vzpostavitvi okrajnih šolskih svetov ter da se delajo koraki pri zakladnem ministru v materialnem sistemiziranju furlanskega in istrskega učitelstva.

Društvene vesti

Tržaško kolearsko društvo »Balkan« priredi v nedeljo, dne 29. t. m. izlet v Komen. Zbirališče kolezarjev na Obelisku ob 9, odkoder se odpeljejo skozi Repen, Dutovlje, Krajno vas v Komen. — Oni pa, ki nimajo koles, naj se zberejo na južnem kolodvoru. Odtod se odpeljejo z vlakom do Nabrežine ob 8500 iz Nabrežine do Komna se bodo lahko prepeljali s kamionom, ali pa šli peš. Za nazaj bo primerno preskrbljeno. Ker je to prvi društveni izlet po vojni, je pričakovati, da bo udeležba kar najštevilnejša, še posebno, ko bo tekla rujna teranska kapljica.

Iz tržaškega življenja

Kokoši je kradel. »Naj bi dobili tistega, ki nam krađe kokoši primojdu, da bi mu zlomili roke.« Tako so dan za dnem godrnjali kmetje iz Skočjana, ker je skoraj vsako noč komu zamakala koka kokoši.

»Moja Bog že zopet mi je zamakala kokoš.« so je pritoževala neka dobra žena proti sosedu. »Koliko so vam jih že ukradli?« jo vpraša radovedna sosedka.

»Pomislite, Urška, že štiri.« Izza hišnega vogla se je prikazala stara beratica, v rokah je držala oguljeno in zakrpano košarico, napolnjeno z milodari. Zensko so jo zaničljivo pogledavale, ter si šepetale.

»Ali jo vidite, beratica... taticco, kako ima rapolnjeno košaro s kokoši? In kako nas sumljivo pogleduje!«

Med pogovarjanjem se jima je pridružil mož, s blatnimi čevlji in motiko na rami. Prišel je z deila, ki ga je opravljal na njivi.

»To noč bom stražil, in pazil, da ulovim tatu, da bomo vsaj vedeli, kdo nam krađe kokoši.«

In res, moč je čakal skoro celo noč »kokošjega tatue«. Misli je, da čaka skoraj zastonj, ko se priplazi počasi... počasi kakšna postava do kurnika. Mož, ki je stražil, je porabil priliko, se je zagnal proti tatu in ga prijel za suknjo.

»Oho, kaj pa delaš ti tukaj?« Pečaričev Jože, kaj? Ali si prišel prešet kokoši? Vidiš, dragi Jože, pa smo te dobili!«

Ko so mu zjutraj orožniki preiskali stanovanje, so našli pri njem nič manj kot... 30 tolstih kokoši. Odkar so odpeljali Pečaričevega Jožeta v zapor v ulici Coroneo, imajo vaščani iz Skočjana mir in niso več v skrbeh za svoje kokoši.

Tudi važna pridobitev, ali iz lastne moči... Tatvina na postaji pri Sv. Andreju. Preteklo noč so odprli neznanj tati s pomočjo ponarejenih ključev kovaško delavnico na postaji pri Sv. Andreju. Odnegli so za 1000 lir raznega kovaškega orodja. Škodo trpi uprava tukajšnjih železnic.

Aretacija. Večraj so aretirali v prosti luki nekoga Josipa Codeja, ker so našli pri njem 8 kg slanine. Slanino so zaplenili.

Tudi Oskarja Viciha, Josipa Milacha in Ferdinanda Martvica so aretirali, ker so našli pri vseh treh 44 kg koroze.

Žeparji. Večraj so aretirali policijski agenti žeparja Fortunata Šupana in Josipa Ledicha, ker sta ukradla Frančišku Runerju listino z 49 lirami in 2 dolari.

Tudi nekoga »odličnega žeparja« po imenu Bruno Godina so aretirali, ker je ukradel neke stare mesto listino s 800 lirami.

Tatova se ulovila v past. Preteklo noč sta odprla dva mladenčca s ponarjenimi ključki zalogo vina, ki se nahaja v ulici Zaccaria št. 4. Prevratla sta zid, ki loči zalogo vina od zaloge manufakturne blaga M. Rossi. Ker sta preveč ropotala s kameni jih je silil neki stanovalec v isti hiši. Telefoniral je na kvesturo. Kmalu potem je prišlo nekaj straž na omenjeno mesto, ki so aretirale oba tatova Pišeta se Marij Prossa in Anton Sgabri.

Kradla sta premoj. Večraj popoldan so aretirale pomorske straže Frančiška Colattija, stanujočega v ulici Molin a Vento, in Ivana Vardabaso. Oba sta

grof, »torej v sredo. Z Bogom, dragi župnik!« Prihodnje arede je bil grof v župnišču kaj vsele volje. Ješčevani so se začeli prekrizavati od začudenja. Tega ni še doživelo njihovo mesto. Od starine ne pomeni nič, da bi se bil grof, velik gospod, ponižal ter šel na obed k duhovniku.

»Župnik!«, je vzklil grof veselo, »vidim, vaša hrvaška kuhinja je več vredna od francoske, ker je krepka, sočna, dočim je v francoski vse skosano, ali, kakor pravijo »pikantno« začinjeno. Ali, ste-li župnik? Vi mislite, da je človeški želodec vreden za škrompir. Mi v Hrvaški eploh preobitno živimo. Njegova visokost, knez od Reiss-Greiza, gotovo ne je toliko, da mi ne govorim o tem, kakšno živi v Nemčiji uredni razred Nemec vedno žlobosion s čašo piva, in to dan na dan, gospod moj!«

»Ali ob vaši takšni stvari Nemec grof prihranka v svoji okrajnosti; tako si ljudje pomagajo, hrgete. Te umetnost, vidite, dragi župnik, od gozdnih dovolj grof sam.«

imela za 400 kg premoja, ki sta ga ukradla na škodo tuk. železnice.

Dopisi

Šolsko delovanje leta 1919-1920 v goriskem okraju. Okrajni šolski svet v Gorici nam javlja: Šolsko leto je pričelo s 1. oktobrom, toda vsled vojnih dogodkov se vedno v nenormalnih razmerah. Največje težave, ki jih je šolska oblast morala stopnjevalno premagati, so bile: nedostajanje primernih učilnic, popolno pomankanje učil in šolske opravne, osobito v do tal porušenih krajih, občuten primankljaj starejših in izkušenih učnih moči i. t. d. S pričo teh in drugih ovir se je zamoglo ob začetku leta otvoriti komaj 56 šol (od 86 pred vojno), a to število je ob zaključku naraslo na 75. Pri čem so tudi razredni razmeroma hitro narasli; od 86 razredov v šol. letu 1918-1919 se je ob zaključku leta 1919-1920 dvignilo število istih na 123 (prirastek 37).

Iz na novo otvorenih 13 šol in razširjenja razredov se je število šolobiskujočih otrok izdatno zvišalo, kar je razvidno tudi iz naslednjih števil: Šolsko leto 1918-19: šolobiskujoči 7615; šolsko leto 1919-20: šolobiskujoči 10432; prirastek: 2807.

Pri ureditvi šole se je moralo pred vsem gledati na razmere, nastale vsled vojne. Skoro poloviča šolobiskujočih otrok je tvorila 1. šolsko leto. Rač tega so se morale osnovati paralele k prvemu šolskemu letu, višje skupine pa opustiti. Vzrok temu je bil, da so morali otroci za časa svojega begunstva obiskovati drugožične šole in se te zelo neuredno, ali pa jih sploh niso; radi tega se je dogodilo, da 13- in 14letni učenci niso poznali niti abecede.

Otvoritev novih šol in razredov ter uvedba pouka italijanske v slovenskih šolah sta zahtevali, da so se sprejele v službo nove učne moči. Število učitelstva, ki je šlo ob zaključku šol. leta 1918-19 95, se je zvišalo ob začetku tekočega leta na 116 in ob koncu istega pa na 142. — Zaključek tega šolskega leta se je vršil 10. julija.

Iz Sežane. Dopisnik v »Delu« od 8. septembra t. l. št. 47. napada občinsko razsodišče, češ, da je kaznovalo ubogo vdovo na 15 lir globe, ker je pri »bogatem posestniku« nabrala vrečico bežgovca listja in srobota. Dalje očita, da občinski »mož« predlaga, naj bi nihče ne smel po mleko v stranske vase, češ, kdor ga ne dobi v Sežani naj bo brez njega.

Kar se tiče tega predloga, izjavljam kaj, da je to izmišljotina.

Kar se pa tiče »dogodbice« same, ni stvar tako nedolžna kakor jo opisuje poročalec.

Omenjena vdova je že več časa pobirala na posestvu dotičnega »bogatega posestnika« bežgovce listje, gabrovno, jesenovo in travo za svojo kozo. Posestnik sam in občinski čuvaj sta jo tudi večkrat opozorila, da tega ne sme delati, sicer jo nazaranita na pristojno oblast. Ker pa omenjeni niso imeli uspeha, je prišlo do ovadbe. Občinsko razsodišče jo je obsodilo na 10 lir odškodnine gospodarju in 5 lir globe.

Res, čuden napad na občinsko razsodišče. Ne ve se več, komu ustreči. Od vseh strani so prihajale prošnje, naj se vendar enkrat, po tolikoletnem mrtvulu, vstavijo poljski čuvaji, da bodo resno varovali imetje vaščanov. Ustreglo se je tej želji, in namestili so se čuvaji. Sedaj pa, ko ti opravlja svojo dolžnost, se oglašajo ljudje, ki jim to ni všeč. Koliko tatvin, posebno zdaj ob grozdi, so ti pridni čuvaji že zaznali, koliko poljske škode tudi od drugih kozerejev so bile že kaznovane in poravnane, in vendar je razumno občinstvo izrekalo le zahvalo občinskemu razsodišču za njega uspešno delovanje. Sedaj pa kar naenkrat napad v zaščito ene vdove - kozerejke. Od kot to? — Zakaj pa napada ravno občinsko razsodišče kot brutalno nastopajočo oblast? Zakaj pa ne onih oblast, ki res brutalno in samovoljno in brez vsakega povišja spravljajo v nesrečo ne le »dolžne« vdove, ampak celo nedolžne družine?

In končno vprašam? Kaj pomeni dopisnikov vslik: Sežana, Sežana, silno si narodna? Mari vidim dopisnik nenarodnost Sežane v tem, da se stopa na prate onim, ki ne poznajo razlike med mojim in tvojim? Potem zastopa res žalos na stališče in bi se moralo postaviti pred vrata — ne »bogatega posestnika« — ampak dopisnika. — Občinski mož.

Za fiskovni sklad »Edinosti«

Nabrano v Razdrtem pod Nanosom L. 150, Slavof Praprotnik, Lokve L. 10, Frankovič, obč. tajnik v Lokvi L. 10, Ivan Levičar L. 5, Andrej Pavletič L. 2, ob priliki odhoda kozinskih dijakov nabrala Pepi in Tonin L. 8. — Darovali so po L. 10: Šiskovič in Fran Počkaj; po L. 5: Oni, ki ni bil doma, Rudolf Medičev; po L. 4: pomočna straža; po L. 3: Vinko Dobrila; po L. 2: Bendič, Toni Btov, Obrateli Btova, Sturm, Valerija, tamburaš, Karlo; po L. 1: Kovacič Skapčeva, Fabjančič, Sošič, Resinovič, Bendič, slabo razpoložen, brez cigarete, Blazič, Rovt, Rapotec, N. N. Kolanč, Rapotec Josip, fant, oče Drdrinov. Ker Tončka ni hotela sprejeti »napitnice«, je zbrala družba v Šepuljah L. 40 za »Fiskovni sklad »Edinosti«. Darovatelji priporočajo v pridno pomnemanje. Do sedaj izkazanih L. 10.414,30, v današnjem izkazu L. 285; skupaj L. 10.699,30.

Borzna poročila.

Tečaj: V Trstu, 23. septembra 1920.

Jadranska banka	490.—
Cosulich	508.—
Dalmatia	365.—
Gerolimich	1930.—
Libera Triestina	673.—
Lloyd	2140.—
Lussino	2300.—
Martinolich	342.—
Oceanica	488.—
Premuda	545.—
Triestina	513.—
Ampela	625.—
Cement Dalmatia	360.—
Cement Spalato	402.—
Krka	510.—

Tuja valuta na tržakem trgu:

V Trstu, 23. septembra 1920.

Neprepečatene krone	8'25—8'50
avstrijsko - nemške krone	8'20—8'75
češkoslovske krone	35'—37'—
dinarji	77'—80'—
leji	46'50—47'50
marke	38'50—39'50
dolarji	23'30—23'30
francoski franki	156'—158'—
švicarski franki	375'—377'—
angleški funti, papirnati	81'—81'50
angleški funti, zlati	102'—104'—
rublji	26'—27'—
napoleoni	83'—84'—

MALI OGLASI

JABOLK tolminskih, notranjskih, kupuje vsaktero množino brezmadežnih. Jeretič, Trst - Barkovlje. 287

IZREDNA PRILIKA. Proda se trliž za žimnice na izbiro po nizki ceni. Istituto 12, vrata 2. 288

JAVEN PLES se vrši v Skopem dne 3. oktobra. K obilni udeležbi vabi mladina. 289

PRODAM dve hišici z malim vrtom, voda, v bližini mesta. Naslov pri upravi. 290

HISICO. 2-3 sobe, malim vrtom, v bližini mesta se želi kupiti. Pismene ponudbe pod »Resnost« na upravo. 291

SOBICA s hrano se odda pošteni osebi v bližini ljudskega vrta. Naslov pri upravi. 292

KUPIJEM vsake vrste pranih vreč. Via Solitario 19, Marija Burič. 293

PIANINO ali glasovir kupim. Miroslavica Zigon, ul. 30 Ottobre 8. 294

SIVILJA išee dela, v trgovini ali pri šivilji, v mestu ali na deželi. Naslov »Sivilja« poste restant Kobarid - Tolmin. 295

MIZAR SE SPREJME (takoj). Ulica Tesa 31. Novo pogrebno podjetje. 296

MODISTKA se priporoča cenj. damam v mestu in v okolici. Ulica Alessandro Volta 2. V. (pri ljudskem vrtu). 297

(171)

Potrti neizmerne žalosti naznanjava vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je najina preljubljena hčerka

DARINKA

v 13. letu, večeraj 22. t. m. preminula.